

слѣдваше вѣстниците, измѣняваше и прѣправише избирателнитѣ списъци и избирателнитѣ колегии, прогонваше адвокатитѣ, които по силата на специаленъ законъ за сѣбедното устройство на Добруджа бѣха изоставени на произвола на префектитѣ, пълнѣше селата съ свои фаворити, които вселяваха страхъ и трепетъ между населението“¹⁾

Подъ натиска на силно възбуденото обществено мнѣние въ Добруджа и подъ моралното влияние на събитията, които дадоха конституция на Турция и политически права на Босна и Херцеговина, ромънското правителство въ 1909 г. се видѣ принудено да изработи „законъ за даване политически права на Добруджа“. Новиятъ законъ, обаче, не измѣни сжщественно старото положение; той не унищожи изключителния режимъ и административната диктатура, създадени съ устройствения законъ отъ 1880 г. На добруджанскитѣ граждани се дадоха политически права безъ условията, при които тѣ биха могли да се ползватъ свободно отъ тѣхъ. Създаде се единъ режимъ на политически права безъ политическа свободи; единъ режимъ, който постави упражнението на политическитѣ права подъ опеката на префектитѣ, на които по силата на неотмѣнения устройственъ законъ бѣ запазено неограничено право да стѣмвятъ и разтурятъ общинскитѣ и окръжнитѣ сѣвѣти по волята си, да измѣнятъ избирателнитѣ списъци и околии споредъ интереситѣ си, да назначаватъ и уволняватъ кметове и сѣвѣтници, да потѣпватъ свободата на словото, печата и събранията — съ една рѣчь да задушаватъ волята на избирателитѣ.²⁾ Добруджанското население, слѣдователно, и слѣдъ закона отъ 1909 г. въ дѣйствителностъ си остана безъ политически права и свободи.

Добруджа не бѣ приравнена и обединена въ конституционно отношение съ Ромъния. Причинитѣ за това лесно могатъ да бждатъ посочени и обяснени. Тѣ сж много пжти изтъквани и въ дебатитѣ на ромънскитѣ законодателни тѣла, и въ ромънския печатъ. Тѣ сж ясно посочвани и въ мотивитѣ на почти всички изключителни закони за Добруджа. Добруджанското население трѣбваше да се ромънизира, националното му съзнание трѣбваше да бжде заличено, духътъ му трѣбваше да бжде сломенъ, за да му се дадатъ пълни граждански и политически права и свободи. Въ мотивитѣ на закона за устройството на Добруджа отъ 1880 г. се казва изрично: „Крайната цѣль на тоя за-

¹⁾ Vasile M Kogălniceanu. Dobrojea 1379—1909. Drepturi politice fără libertăți. București. 1910. p. 128, 128

²⁾ Ibid, p. 255.